

Lokal Utvecklingsplan

Hakkas-bygden

Gällivare kommun, Norrbottens län

Maj 2012

Det kommer att krävas mycket arbete och ta lång tid,
men det är en stor utmaning för oss alla som bor i bygden.

Och arbetet har redan påbörjats!

Lokal Utvecklingsplan

Arbetet med att ta fram denna lokala utvecklingsplan startade med ett öppet möte den 11 mars 2012.

Vid detta möte genomfördes ett processarbete som utgick från frågan;

Med VAD/HUR kan vi tillsammans utveckla Hakkas-bygden?

Processarbetet ledde fram till att det bildades tre olika arbetsgrupper som därefter arbetade vidare med åtta olika utvecklingsområden:

- *Näringsliv*
- *Boende*
- *Energi*
- *Skola*
- *Kultur & fritid*
- *Kommunikation*
- *Samverkan*
- *Övrigt*

Det gemensamma materialet har därefter sammanställts.

Sammanställningen justerades och kompletterades i omgångar för att slutligen redigeras av en mindre grupp deltagare.

Arbetsgruppernas arbete kompletterades med en gemensamt framtagen SWOT-analys, som beskriver Hakkas-bygdens *styrkor, svagheter, möjligheter och hot*.

Den Lokala Utvecklingsplanen bör ses som ett "levande material" och kan därför uppdateras i takt med det framtida arbetet med ett förverkligande av planens viljeinriktning.

Vår bygdeprofil

Hakkas (finska: *Hakanen*) är en tätort i Gällivare kommun.

Byn har cirka 370 invånare och är därmed den största tätorten på Gällivare landsbygd, men de flesta invånarna arbetspendlar till Gällivare eller Malmberget.

I byn finns ett antal småföretag, en butik, bensinstation, bibliotek, skola, förskola, bygdegård, kafé och ett badhus. Skolan är byns största arbetsplats. Gruvnäringen sysselsätter flest.

Orten är känd för sina framgångsrika skidåkare, samt för ett skidlopp under sommarmarknaden i juli som möjliggjordes genom att snön skyddades från vår- och sommarvärmen av ett sågspånslager som sedan togs bort före loppet.

Mäntyvaara betyder Tallberg.

Den första bebyggaren kom till Mäntyvaara (Mendovaara) mellan åren 1803 – 1822.

Byns storhetstid var under 1940-talet då folkmängden gick upp till 325 – 350 personer.

Sangervaara betyder Sångareberget eller Ställningsberget

Mukkavaara Mukka betyder kurva eller krök, vaara betyder berg, så Mukkavaara betyder Krokberget.

Palohuornas betyder Sidobrandberget. Palohuornas koloniserades 1830

Raatukkavaara betyder Hundskallsberget.

Purnu betyder Köttförvaringsgropen men kan både på finska och samiska betyda bod eller häbre. Purnu är en skogssameby och har sin första fasta befolkning från 1762.

Björkberget heter på samiska Soahkevárre.

Sadjem betyder Brynet.

Sammakko betyder groda på finska, så Sammakkosjön torde vara rik på grodor. Förste nybyggare i Sammakko kom på 1760-talet.

Storberget Första bosättningen tror man har varit på 1700-talet men det är inte dokumenterat. Det som finns dokumenterat, är att den första personen kom till byn 1834. Då kom bynamnet Isovaara som är finskt och syftar mest troligt på berget, som i nuläget heter Storberget. På 1950-talet fanns det cirka 140 personer i byn.

Torrivara betyder Plumsberget eller Utskjutande berget. Som mest bodde det närmare 100 personer i Torrivaara.

Skröven betyder Skravelplatsen eller Stenskravillet. Röytiö är den finska beteckningen på byn och anses komma från röytikkö, som betyder stenhölster. Skróven ska vara en försvenskning. Enligt sägnen var de första nybyggarna karelare.

Yrttivaara betyder Örtberget. Den förste bosättaren i bygden kom på 1830-talet. Sveriges nordligaste väderkvarn byggd på 1860-talet och stod ursprungligen i byn Yrttivaara. Nu finns den att beskåda på Kvarnbacken i Gällivare.

Torasjärvi Ortsnamnet Torasjärvi är svårt att tyda, men är en blandning av det finska och det samiska språket. En teori om byns namn är att den långsmala sjön i nord-sydlig riktning ligger "på tvären" i förhållande till de gamla färdriktningarna längs älvdalarna, som sträcker sig från öst till väst. Torasjärvi kan i så fall betyda "sjön på tvären". En annan teori är att Torasjärvi kan vara snarlikt den samiska benämningen för "stor sjö". Själva byn Torasjärvi anses ha anor från tidigt 1700-tal.

Kattåns svenska parallellnamn är Gávtojåhkå. Gávto - (möjligen) kauto "ovanläder i sko"

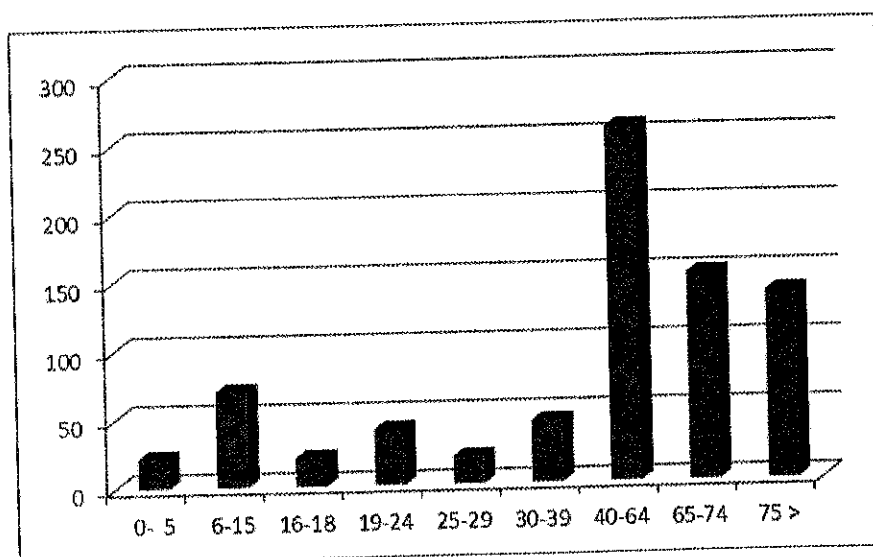
Satter betyder Sandslet eller Sandsjön.

Befolkningsstatistik

(SCB 2009-12-31)

Ålder

0- 5	22
6-15	70
16-18	21
19-24	41
25-29	20
30-39	45
40-64	259
65-74	151
75 >	<u>137</u>
Summa	766

Byar

Björkberget	Purnu	Skröven
Hakkas	Ratukkavaara	Storberget
Kattån	Sadjem	Torasjärvi
Mukkavaara	Sammakko-Lillberget	Torrivaara
Mäntyvaara	Sangervaara	Yrttivaara
Palohuornas	Satter	

Föreningsliv

Hakkas Bygdegårdsförening	Palohuornas Utvecklingsgrupp
Hakkas Fiskevårdsförening	PRO Hakkas
Hakkas Folkets Hus	PRO Palohuornas-Purnu
Hakkas Gymnastik och Idrottsförening	PRO Sammakko
Hakkas Jaktvårdsförening	Sammakko Fritids- och Skoterförening
Hakkas Skytteförening	Sammakko Hembygdsförening
Hakkas Socialdemokratiska Förening	Skrövens Fritidsförening
Hakkas Utvecklingsgrupp	Svenska Kyrkan
Mäntyvaara Sportklubb	Yrttivaara Idrottssällskap
Palohuornas Idrottsförening	

Näringsliv

Antal företag i Hakkas-bygden

(UC AB Marknadsinformation, Stockholm 2012-03-13)

Jordbruk mm	7
Skogsbruk mm	33 *
Renskötsel	7
Service till husdjursskötsel	1
Torvutvinning	1
Byggnads	9
Handel	6
Transport	5
Hotell och restaurang	1
Företagstjänster	6 **
Övriga	9
Summa	85

* Innefattar alla registrerade jord- och skogsbruk, d v s även mindre privata ägor.

** Förvaltning, konsult- och reklamverksamhet, redovisning och bokföring m m

Översiktsplan

Alla kommuner ska enligt plan- och bygglagen ha en aktuell översiktsplan (ÖP) som omfattar kommunens hela yta. Syftet med översiktsplanen är att ge vägledning och stöd i beslut om användningen av mark- och vattenområden samt hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras. Översiktsplanen ska också redovisa hur kommunen tänker tillgodose riksintressen och miljö kvalitetsnormer. Den kan fördjupas för olika delområden och kallas då för en fördjupad översiktsplan (FÖP).

Översiktsplanen är vägledande, såväl när kommunen upprättar detaljplaner och områdesbestämmelser samt prövar bygglov enligt plan- och bygglagen, som när kommunen eller andra myndigheter fattar andra beslut som rör mark- och vattenanvändningen i kommunen. Planen är inte juridiskt bindande. En översiktsplan kan innehålla kommunens vision och vara ett strategiskt dokument för den framtida utvecklingen.

Gällivare kommun har påbörjat arbetet med att göra en **ny Översiktsplan**. Arbetet beräknas pågå under 2012-2013.

(www.gallivare.se)

En **SWOT-analys** (*strengths, weaknesses, opportunities, threats*) visar på de styrkor, svagheter, möjligheter och hot/hinder som alla kan utgöra en möjlighet i det framtida arbetet för att skapa en långsiktig och hållbar bygd sett ur ett underifrånperspektiv.

Styrkor

Skola (med framdragen fiberkabel)

Affär med post, bussgodsterminal, systembolags- och apoteksfilial, samt spelbutik

Kyrka

Badhus

Starka föreningar med många aktiviteter

Stor kompetens på många olika områden

Varierande natur med stora naturvärden och sevärdheter

Odlare

Många företag med skiftande inriktningar

Tydliga årstider med attraktiva aktiviteter året om

Bygdeblad (20 nummer per år)

Närheten till gruvnäringen

HAKKAS = välkänt namn

Stort utbud av varierande fiskevatten

Skjutbana med hög standard

Närhet till E10

Landsbygdens Barnfestival

Svagheter

Vi har en skola vars verksamhet vi inte är helt nöjda med

Skollokaler som inte underhålls och inte utnyttjas maximalt

För lite bostäder till inflyttare

Jantelagen, kanske lite brist på självförtroende

Hemsida med bygdens information saknas

Bristfällig mobiltäckning

Äldreomsorg saknas

Möjligheter

Skolan
Ungdomar
Företagande
Tomter (hus)
God musikkultur
Hemsida för bygden
Äldreboende
Turism
Närheten till E10
Hemvändardagar

Hot

EU:s eventuella föreningsmoms
Alla regler och bestämmelser som egentligen gäller storskalig drift och upphandling drabbar oss
Bensinpriset
Trafiken utefter E10 med stor risk för tankbilsolyckor (inte dimensionerad för den både tunga och intensiva trafiken)
Risken att det inte blir något konkret/påtagligt/i byn synligt resultat av detta omfattande LUP-arbete
Stelbent byråkrati hos kommunen, Statens Jordbruksverk (SJV), samt Länsstyrelsen

Vår vision inför framtiden

För att kunna genomföra vår vision har vi prioriterat sju områden:

- Vi vill utveckla bygdens näringsliv
- Vi vill verka för ett ökat boende i bygden
- Vi vill utveckla energiområdet i bygden
- Vi vill bevara och utveckla bygdens skola
- Vi vill verka för en utveckling av kultur- och fritidsutbudet i bygden
- Vi vill verka för ett bevarande och utveckling av kommunikationerna i bygden
- Vi vill verka för en ökad samverkan inom bygden

**Övergripande mål:
Hur får vi folk att flytta hem/hit?**

Visionen i korthet

Näringsliv

Lokalt producerad mat för skola, äldreboende och andra

Hakkas Utvecklingsfond; "ett ekonomiskt stöd för Hakkas-bygdens väl" – ej till enskilda personer utan till satsningar/idéer från grupp, t ex om bygdegården skulle vilja köpa ett pensionärshem, föräldragrupp vill köpa minibuss, starta busslinje

Ta tillvara det vi har – ekologiskt tänk

Landsbygds eko-turism – få folket som passerar E10:an besöka byarna

Byarnas entreprenörer

Äldreboende/serviceboende ger arbetstillfällen

Tydligt skyltat om genomfart genom byn med bensinmack och affär vid E10 norr + söder

Närhetsprincipen

Utnyttja odlingsmark (hästfoder, bärodling och beten)

Boende

Attraktivt äldreboende frigör boende för inflyttning

Undersökning med frågor om hur 60+ vill ha sin framtid

Kartlägg inflyttningsmöjligheterna – detaljplaner, inventera bostäder, äldreboende, marknadsföring

Träffpunkten = servicehus

Brist på lediga fastigheter måste åtgärdas genom att hus friställs och/eller byggs. Rivningsfastigheter avvecklas. Ägarna till obebodda hus kontaktas och uppmanas att agera

Energi

Nya energikällor som alla kan nyttja

Översyn av Folkets Hus och övriga lokaler

Gemensamma värmecentraler; kulvert skolan – lärarbostaden – läkarvillan – Träffpunkten – P-hemmet och bygdegården – ev. privata

Skola

Förnyelse

Upprustning (eftersatt underhåll, även Folkets hus/aula)

En spännande skola – en del i samhället

Skolbygd

- attraktiv 1-9 skola
- bussförbindelser till gymnasier
- anledning att flytta hit
- många fler ungdomsaktiviteter

Attraktiv skola/fritid för att locka fler barnfamiljer till, t ex idrottsverksamhet

Profilskola – egenlagad mat, naturresurser, odling, turism

Intraprenad

Samordning mellan byarna om t ex idrottsverksamheten

Kultur & Fritid

Kvällsfik, t ex en gång i veckan

Aktiviteter för ungdomar

Fortsatt restaurering av badplatsen

Kulturverksamhet – utbyte mellan byarna

Samlingsplats för alla åldrar – pizzaaftnar, restaurangen, värdsfärdshuset

Årets fest

En egen lokal för träningsredskap med anpassade öppettider (finns f n i badhuset)

Landsbygdens Barnfestival

Kommunikation

Bussförbindelse Hakkas – Gällivare (kollektivtrafik, varutransporter, sjukbesök äldre)

Samtransportscentral

Utbildningsmöjlighet

Åkpool för pendling

Upprustning av vägarna

Årliga styröjningar

Belyst promenadväg till busshållplats E10

Samverkan

Samarbete företag, föreningar, skola

Sammanslagning av föreningar - ”föreningsförening” med sektioner

Gemensam administration/kassörsfunktion för föreningarna

Samverkan mellan byar

Väcka kommunen! - Landsbygden tillhör kommunen!

- Se oss som en resurs!

- Sluta motarbeta oss!

Mer samarbete mellan föreningarna

Kommunalt medborgarkontor

Övrigt

Hemsida för bygden med aktivitetskalender

Prova på att bo här (jämför TV:s Drömmen om landet)

Hur tar vi hand om oss?

Vad kan vi klara av i byn? Vilka resurser/företag/tjänster har vi?

Ta vara på äldres kunnande, delaktighet, engagemang

LEADER
polaris [★]

Detta material har delvis
finansierats med EU-fondet

*Hela Sverige
ska leva!*
Norrbotten

Detta processarbete har genomförs i samverkan med

Kenneth Nyberg
Bryggargatan 7 811 39 Sandviken
Tel 026 – 25 20 10 Mobil 073 – 908 79 57
www.kennethnyberg.se info@kennethnyberg.se
Org.nr 520717-7618 F-skattebevis finns